

Under Lofotens sølvskyer

Grublerier i sneen: Hvordan kan en biennale være med til at skabe varige forandringer i et miljø?

AT GÅ MENS sneen pisker dig ind i ansigtet. Jeg går over Svinøybrua. Når dette bløde, hvide, kolde materiale lægger sig overalt, kan man bilde sig ind, at man er på et civilisatorisk nul-punkt. Noget viskes ud; det er intet *blackout*, det er *whiteout*, noget bliver *whiped out*. *Rip it up and start again*, vores kulturer er resultater af så mange valg, så mange kampe gennem tiden. Sandheder er blevet etableret, og nu har vi låst kontrolpanelerne fast.

Jeg åbner munden, og sneen pisker ind. Sneen kan absolut dræbe dig, jeg

ved hvordan frosten inviterer til at slappe af i de bløde hvide dynger. Bare et øjeblik, du kan kæmpe dig hjem over markerne fra værtshuset senere. Det er fint nok at hvile sig lidt i denne bløde favn, men som det er nu, leger kroppen og sneen sammen. Sneen lander på huden og smelter bort, sneen lander på tungen og smelter bort. Denne sne er som en legesyg kattekillling, og vi glæder os over hinanden, snekattekillingen og jeg.

I december 2018 stiftede jeg bekendtskab med sneen og også med

sandet, med ørkenen. Hvordan nærmer man sig ørkenen? Jeg havde spekuleret over dette længe, og luret i udkanten af ørkenen, for hvor er den faktiske ørken? På kortet er Sahara overalt, men det er udvalgte spektakulære sanddynger, som er den egentlige attraktion, og der er en stor industri med et udvalg af dyre, actionfyldte jeepture ud i den eksotiske intethed. I udkanten af Erg Lihoudi legede vi i sanddyngerne. Det er sjovt at glide ned af dyngerne, men det er ikke sjovt at kaste sand på hinanden.

Sandets relation til kroppen er fundamentalt anderledes end sneens. Sandet kommer i øjnene, i halsen og i alle kroppens sprækker, og den opløser sig ikke, den trænger sig på med sin materielle tyngde, som er uforenelig med livet i kroppen. Det beroligende syn af ørkenen er imidlertid ikke så forskellig fra det beroligende syn af snelandskabet. Her er intet, og jeg kan bilde mig ind, at jeg er ingen; tak for denne gave.

Jeg går over Svinøybrua mod downtown Svolvær. Her er refleksbrikker

ikke nuttet tilbehør til garderoben, kan jeg konstatere. Her er intet for-ov at søge tilflugt på, men på denne rundryggede bro ser jeg billygterne, før jeg opdager bilen. Af og til glemmer jeg imidlertid alt om biler, jeg går på kryds og tværs af vejen, totalt opslugt af bjerglandskabet omkring mig. Der er en smule lys midt på dagen, og lige midt i gråzonen, hvor jeg stadig er grebet af visuelt vanvid før mørket rammer, slingrer jeg rundt som en beruset person med mit kamera. En af dagene i Svolvær køber jeg

en refleksbrik formet som et spøgel-se i håb om, at den vil reflektere små lysglimt og således passe på mig her i halvmørket.

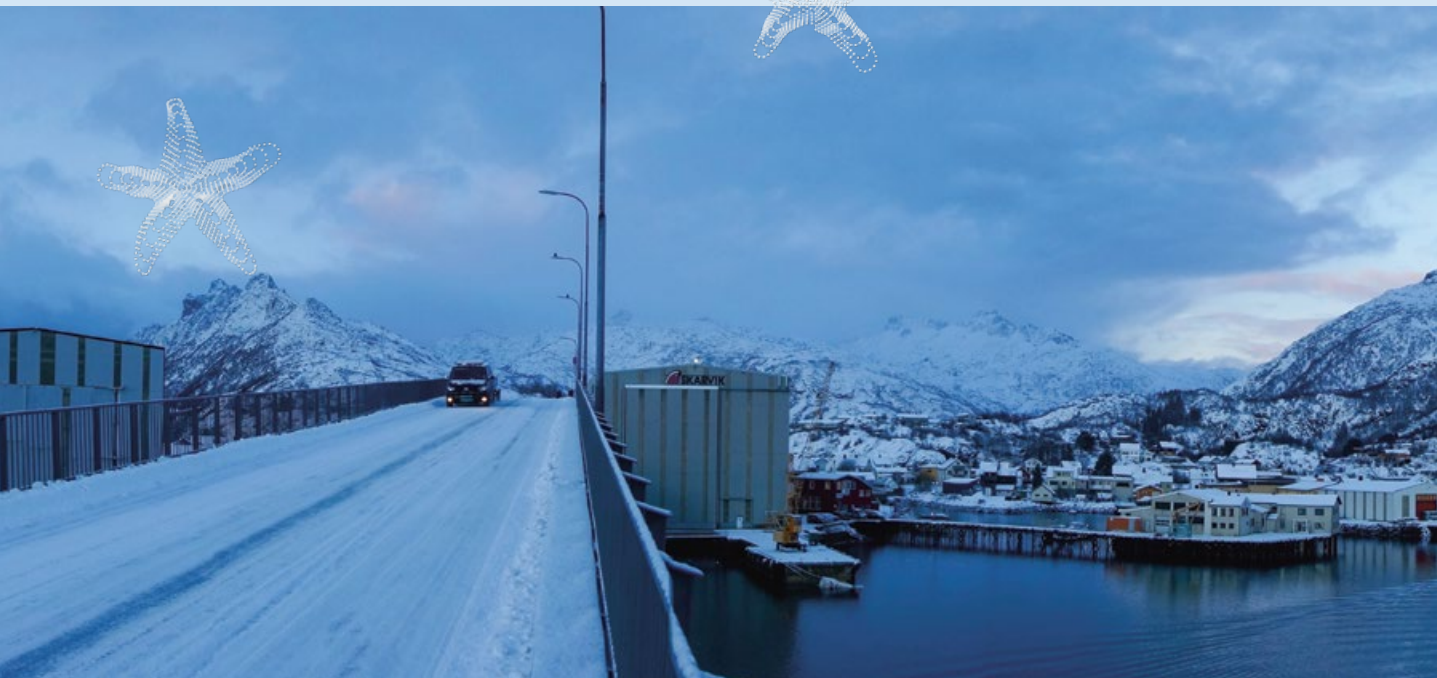
FRA ET FRØ, som blev sået i Venedig i slutningen af det 19. århundrede, er vokset et verdensomspændende netværk af internationale kunstbiennaler. På et tidspunkt, hvor dele af menneskeheden endelig er gået i gang med at gennemtænke konsekvenserne af vores egen objektproducerende kreativitet, findes der

kritiske stemmer i kunstverdenen, som mener, at biennaleforretningen er del af et destruktivt system, der tilbyder endeløs vækst og ekspansion. Vi laver ting, fine ting. Det er hvad mennesket gør, især os som ikke har akutte overlevelsesbemyndinger.

I 60'erne forsøgte dele af den amerikanske konceptkunst at skille sig af med kunstobjektet, men det lykkedes vel kun i glimt. Også den konceptuelle kunst er et affaldspro-

Her er intet,
og jeg kan bilde mig
ind, at jeg er ingen;
tak for denne gave.

JEG KØRER AD en snoet vej gennem mørket. Bjergene er derude, men de er ikke fuldt synlige nu, man aner dem blot uden for bilen som en massiv mørk tyngde. Vi er kørt fra Svølvær gennem Kabelvåg på vejen til Valberg og det lille forsamlingshus Valbergstua. Her bliver der serveret kaffe, kage og vafler. Lokalbefolkningen er strømmet til dette hyggelige lokale, som er dekoreret med traditionelt tekstilhåndarbejde og en enkelt udstoppet fugl i en dramatisk positur. Med

ducerende mareridt nu, også den bidrager til The Great Pacific Garbage Patch i Stillehavet. I samme årti forholdt Andy Warhol sig ironisk bejaende til forbrugskulturen, da hans Factory begyndte at masseproducere kunstværker. I 1966 svævede hans Silver Clouds rundt i et gallerirum. Ingen udstilling var smukkere det år, men i 2019 er der gået hul på sølvskyerne, de er blevet til mikroplastik og snurrer langsomt rundt i Stillehavet som del af den dovne plastiksuppe.

Hvordan kan en biennale være med til at skabe varige forandringer i et miljø? Biennalerne kan ikke bygges oven på byerne, de må bygges *sammen* med omgivelserne i det håb, at noget af det, som produceres – idéer, relationer, koncepter – kan bidrage til en holdbar udvikling. Når jeg står på Svinøybrua, er jeg slået af bjerglandskabets sublime skønhed, men det virker også oplagt, at kunsten må relatere til landskabet; ikke bare tilbede det, men også gavne det, være med til at bevare det.

ét bliver jeg slået af et voldsomt déjà vu. Forsamlingshuset, jeg er stadig i forsamlingshuset, men min farmor er bestyrer. Vi er i en landsby mellem Hobro og Hadsund i Nordjylland, og min krop er så lille. Jeg løber rundt, og der er liv og mennesker overalt. En varm stemning af samvær hersker. Jeg ler, når jeg forestiller mig, hvordan Susanne, det lille hyperaktive barn, træffer den ældre Susanne fra årtusindskiftet, som er rejst i en tidsmaskine tilbage til sin farmors forsamlingshus med Nicolas Bourriauds *Relational Aesthetics*

(2002) under armen. Sidstnævnte vil uden tvivl gerne copy-paste den relationsskabende energi og flytte den til et urbant galleri.

I Valbergstua sidder vi tæt sammen i sofamøbler. En ældre dame på min højre side ser venligt på mig og spørger: »Er du herfra?« Jeg fanger ikke hendes dialekt og svarer: »Undskyld?« Nej, jeg er tydeligvis *ikke* herfra, i betydningen fra Lofoten, men jeg *er* herfra, i betydningen fra Norge, på så utrolig mange måder. Billedkunstne-

synes at blive spillet igennem igen i et langsommere tempo, som virker afslørende. De følelseskabende effekter må forstærkes; det må blinke og glitre, og lyden må være høj for at gribe dig, for at fange din opmærksomhed. Det langsommere tempo får os til at se andre aspekter, det får os til at få øje på de manipulerende iscenesættelser. Følelseskabende effekter er også massemediernes stærkeste virkemiddel. Når vi rammes af katastrofer er det klart, at retorikken forstærkes.

men kan også fungere metaforisk. Her foregår en konstant proces, hvor noget kommer til syne og forsvinder. De sociale medier har udviklet sig til en slags naturfænomen nu. Den sværmløge, som styrer fisk og fugle synes også at styre vores bevidsthed. Den kropsnære teknologi får os til at bølge frem og tilbage, den skiftevis motiverer og passiviserer os. Vi er i langt højere grad end før manipulerbare i forhold til, hvad vi drømmer om, og hvornår vi vælger at handle.

ren Trygve Luktvasslimo viser klip fra sine film, hans projekt kan ikke kaldes relationelt, men det er åbent for en vis grad af deltagelse i løbet af foråret, hvor filmoptagelserne går i gang i Valberg og omegn. Ud fra de korte filmklip og en samtale med kunstneren i hans hjem et par dage senere, får jeg indtryk af, at han arbejder med forskellige måder, man kan fortælle og iscenesætte på. Fortællinger fra populærmusik, popkultur og massemedier, som ofte er teatraliske og dynget til med operetteagtige niveauer af affekt,

Måske nogen skal stå til ansvar for dette, måske vi skal føle, at nogen er os fremmede, at nogen vil os ondt. Måske skal vi drage i krig nu? Men vent et øjeblik, måske ser nogen en fordel i at vække disse polariserende følelser i os.

LOFOTEN ER ET ØLANDSKAB, men også et havlandskab i foranderligt samspil med fastlandet i tidevandszoner, hvor bølgerne skiftevis dækker og afdækker sand og klipper. Havet har en reel økopolitisk betydning,

Lofoten har flere gange haft besøg af store Hollywood-produktionsteams, og de film, som produceres, gør ikke ligefrem presset fra masseturismen mindre. På intrikate måder er den californiske drømmefabriks produktioner forbundne med Lofotens lokalbefolkning, som lever af turisme så vel som af fiskeri, men som helst ikke ser deres øhav ødelagt af masseturisme. Måske en kunstbiennale kan bidrage til drømmekvaliteten i øhavet, flytte fantasibillederne fra Californien til den klippegrund, vi står på. ■